

Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ. – 2008. – Т. 1. – С. 20-22.

10. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь/ Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: Инфра-М. – 1997. – С. 395.

11. Резник Н.П. Чинники формування інвестиційного клімату / Н.П. Резник // Інвестиційні пріоритети епохи глобалізації: вплив на національну економіку та окремих бізнес: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ. – 2008. – Т. 1. – С. 25-27.

Аннотация. Возможности привлечения в страну инвестиций зависят, в первую очередь, от условий созданных для инвесторов в ней, то есть от инвестиционного климата. В статье описаны подходы к определению инвестиционного климата, выявлены его характерные особенности.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность, инвестиционный потенциал.

Annotation. In the first time, the opportunities attracting of investments into the country depend on the conditions for investors, that are created in it (that is the investment climate). The approaches to the definition of the investment climate are describes and the characteristics of investment climate are identified in the paper.

Key words: investment, investment climate, investment attraction, investment potential.

УДК 336.148

Здирко Н.Г.

Вінницький національний аграрний університет

ВПЛИВ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Анотація. Розглянуто теоретичні та практичні питання формування облікової інформації щодо державної підтримки фермерських господарств в залежності від порядку та процедур її надання.

Ключові слова: підтримка, механізм, бюджетні кошти, облікова інформація, звітність.

Вступ. Інструментом державного впливу на процеси відтворення сільськогосподарського виробництва та забезпечення продовольчої безпеки в країні є державна підтримка фермерських господарств, які є запорукою

розвитку сільських територій, а їх продукція займає значну частку ВВП. Державна підтримка спрямована на зменшення негативного впливу об'єктивних чинників, що формують галузеві особливості виробництва, переробки і реалізації сільськогосподарської продукції та пов'язані з цим специфічні умови ведення господарської діяльності в АПК.

Постановка проблеми. Оцінка щодо отримання максимальної віддачі від спрямування коштів державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам (в т.ч. фермерським господарствам) повинна базуватись на даних достовірного обліку та правдивої фінансової звітності. Однак, «розпорошеність» бюджетних програм за різними напрямками, їх велика кількість, нечіткість нормативно-правового забезпечення призводять до виникнення помилок в обліку, а відтак і викривлень у фінансовій звітності, яка є інформаційним джерелом для здійснення оцінки. Саме тому, варто приділити увагу порядку та форм надходження бюджетних коштів підтримки на підприємства з метою подальшого облікового відображення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження щодо механізмів та форм державної фінансової підтримки аграрного сектору висвітлені у працях: В.Г.Андрійчука, М.Я.Дем'яненка, М.В.Калінчика, Ю.Я.Лузана, В.М.Малеса, М.Й.Маліка, Л.В.Молдаван, Б.Й.Пасхавера, О.Д.Радченко, П.Т.Саблука, В.В.Юрчишина. Однак, окремі аспекти формування облікової інформації щодо форм, напрямів та видів державної підтримки потребують систематизації і узагальнення.

Ціль роботи. Метою статті є обґрунтування теоретичних і практичних актуальних питань щодо надання та використання коштів державної підтримки, формування об'єктів обліку, а також розробка науково-практичних рекомендацій з удосконалення первинного обліку.

Виклад основного матеріалу. Одним із інструментів надання прямої державної підтримки фермерським господарствам є реалізація бюджетних програм. Процедури щодо отримання бюджетних коштів за різними напрямками значно відрізняються, тому початковою ланкою у ланцюгу формування

облікової інформації щодо обсягів, термінів, форм та напрямів використання коштів підтримки на мікрорівні є детальна характеристика порядків розподілу та використання бюджетних коштів (рис. 1).

Рис. 1. Вплив процедур щодо надання коштів підтримки на формування облікової інформації фермерськими господарствами

Державна підтримка надається фермерському господарству: **на безповоротній основі** – протягом одного бюджетного року не більше як за двома видами витрат, пов'язаних з придбанням техніки вітчизняного виробництва; будівництвом і реконструкцією тваринницьких приміщень; внесенням страхових платежів за договорами обов'язкового страхування; розширенням наукових досліджень з проблем організації виробництва; **на поворотній основі** на конкурсних засадах надається у розмірі, що не перевищує 250 тис. гривень, із забезпеченням виконання зобов'язання щодо повернення бюджетних коштів новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими фермерськими садибами строком від трьох до п'яти років.

Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки новоствореним фермерським господарствам та

фермерським господарствам з відокремленими садибами через Український державний фонд підтримки фермерських господарств і відображено на рис. 2.

Рис. 2. Механізм надання фінансової підтримки новоствореним фермерським господарствам через Український державний фонд підтримки фермерських господарств

Пропозиції щодо надання фінансової підтримки на безповоротній основі Фонд готує з урахуванням кількості фермерських господарств, створених за останні три роки, та фермерських господарств з відокремленими садибами за інформацією, поданою відповідними державними установами, а щодо надання фінансової підтримки на конкурсних засадах на поворотній основі - з урахуванням обсягу виробництва фермерськими господарствами сільськогосподарської продукції (у порівнянних цінах 2000 року) за попередні три роки відповідно до статистичної звітності.

Однією з проблем розширення обсягів виробництва у селянських (фермерських) господарствах залишається їх недостатня забезпеченість сільськогосподарською технікою. До того ж, актуальним питанням є

необхідність оновлення машинно-тракторного парку селянських (фермерських) господарств [2, с. 234].

Державна підтримка у формі капітальних трансфертів реалізується через відшкодування 30% вартості придбаної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва (КПКВК 2801430), часткову компенсацію будівництва та реконструкції тваринницьких ферм (КПКВК 2801040), а також часткове відшкодування вартості будівництва нових тепличних комплексів (КПКВК 2801590).

Метою цих програм є підвищення рівня технічної оснащеності підприємств та зростання продуктивності праці за рахунок модернізації техніки, а також підтримка матеріальної бази з метою забезпечення умов утримання та вирощування довгострокових та поточних біологічних активів.

Часткова компенсація вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва надається на безповоротній основі і встановлюється у розмірі 30% вартості техніки без урахування сум ПДВ. Часткова компенсація здійснюється на конкурсних засадах. Конкурсна комісія визначає та затверджує умови і строки проведення конкурсів та оприлюднює їх у друкованих засобах масової інформації.

Бюджетні кошти виділяються для відшкодування суб'єктам господарювання до 50 відсотків вартості (без урахування ПДВ) завершених у 2009-2012 роках етапів будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, у яких згідно з проектом повинно утримуватися не менш як 500 голів великої рогатої худоби, або не менш як 1200 свиноматок, або не менш як 1 млн. голів птиці, та до 30 відсотків вартості (без урахування ПДВ) завершених у 2009-2012 роках етапів будівництва та реконструкції підприємств з виробництва комбікормів.

Бюджетні кошти виділяються на конкурсній основі для часткового відшкодування до 50 відсотків вартості (без урахування ПДВ) будівництва нових тепличних комплексів з впровадженням сучасних енергозберігаючих технологій суб'єктам господарювання, які у поточному році завершили

будівництво та ввели в експлуатацію нові тепличні комплекси для овочів, що вирощуються у закритому ґрунті, та розсади овочевих культур та грибів.

Порядок отримання капітальних трансфертів фермерськими господарствами наведено на рис 3.

Рис. 3. Процедура надання державної підтримки фермерським господарствам у вигляді капітальних трансфертів

Державна підтримка спрямовуються на закупівлю племінних нетелів та корів, вітчизняної техніки і обладнання для агропромислового комплексу з наступною їх реалізацією сільськогосподарським підприємствам (в т.ч. фермерським господарствам) на умовах фінансового лізингу.

Крім безповоротної та безоплатної державної підтримки господарств, бюджетні кошти (як капітальні трансферти) надаються на поворотній основі на підставі угод між Мінагрополітики і державним підприємством «Спецагролізинг» (далі - лізингодавець).

Для отримання техніки, племінних нетелів та корів фермерські господарства (лізингодержувачі) відповідно до умов договору фінансового лізингу вносять плату (лізингові платежі), що складається із сум відшкодування

частини вартості предмета лізингу та сум винагороди лізингодавця за техніку, племінних нетелів та корів, що передаються на умовах фінансового лізингу, яка становить 5 відсотків річних невідшкодованої вартості предмета лізингу. Порядок надання державної підтримки як забезпечення основними фондами фермерських господарств на умовах фінансового лізингу наведено на рис. 4.

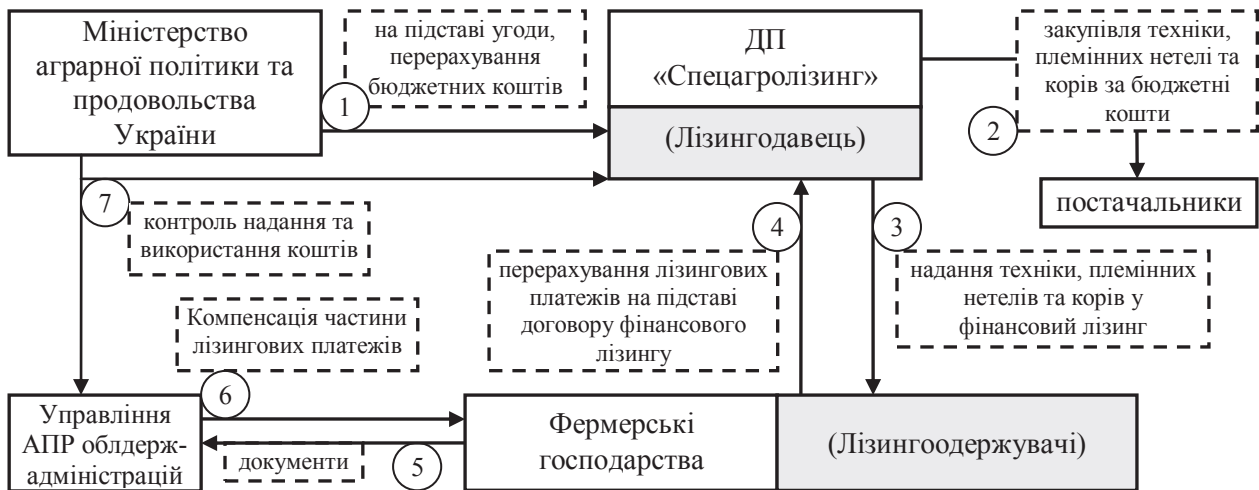

Рис. 4. Порядок надання державної підтримки фермерським господарствам на умовах фінансового лізингу

Державна підтримка інвестиційної діяльності реалізується через компенсацію лізингових платежів, яка надається суб'єктам господарювання (в т.ч. фермерським господарствам) за техніку та обладнання, придбані на умовах фінансового лізингу за сплачені:

- лізинговий платіж в обсязі 40 % вартості предмета лізингу вітчизняного виробництва;

- комісійну винагороду лізингодавцю в розмірі півтори облікової ставки НБУ, що діє на дату нарахування відсотків за користування предметом лізингу (11,25%), але не вище розмірів, передбачених договорами фінансового лізингу.

Крім капітальних трансфертів, державна підтримка надається фермерським господарствам як поточні трансферти, до яких належать дотації (безоплатні та безповоротні платежі).

Рис. 5. Порядок надання державної підтримки фермерським господарствам на розвиток тваринництва

Бюджетні кошти спрямовуються для надання фермерським господарствам спеціальної бюджетної дотації за вирощені та продані на забій молодняк ВРХ, свиню та птицю суб'єктам господарювання, які мають власні переробні потужності; екологічно чисте молоко власного виробництва, продане молокопереробним підприємствам для виготовлення продуктів дитячого харчування на молочній основі; приріст поголів'я молочного, м'ясного та комбінованого напрямку продуктивності; племінні бджолині сім'ї, поголів'я вівцематок і ярк старше одного року; поголів'я телиць, закуплених у фізичних осіб (населення) для вирощування; реалізацію вовни у фізичній вазі переробним підприємствам; гатункове молоко.

Молодняк ВРХ та свині на момент вибуття на переробне підприємство повинні бути ідентифіковані і зареєстровані державним підприємством «Агенство з ідентифікації та реєстрації тварин».

З метою здешевлення кредитних ресурсів, залучених підприємствами аграрного сектору області в банківських установах, щорічно, з державного

бюджету через Міністерство аграрної політики та продовольства України за бюджетними програмами КПКВ 28011240 «Здійснення фінансової підтримки підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів» (компенсація відсотків за кредит на безоплатній та безповоротній основі) та КПКВК 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» (позики фермерам на поворотній основі) виділяються бюджетні кошти.

Схема надання державної кредитної підтримки фермерським господарствам наведена на рис. 6.

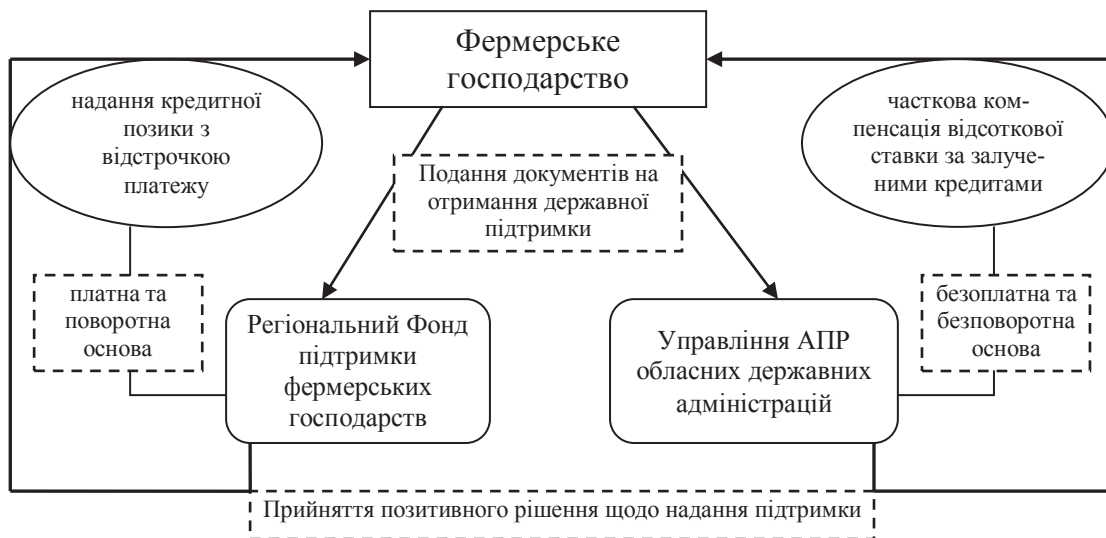

Рис. 6. Схема надання державної кредитної підтримки фермерським господарствам

Державна підтримка господарств через здешевлення кредитних ресурсів (КПКВ 28011240) передбачає відшкодування державою часткової компенсації відсоткової ставки за залученими коротко-, середньо- та довгостроковими кредитами та позиками. Нарахування компенсації здійснюється за фактом отримання позичальником оплачених за рахунок кредитів товарів, робіт і послуг за наявності відповідних підтвердних документів.

Компенсація надається позичальникам за кредитами, залученими у національній валюті у розмірі подвійної облікової ставки НБУ (15%), що діє на дату нарахування відсотків за користування кредитами.

Сільськогосподарські підприємства можуть мають ризик нести надзвичайні витрати, які пов'язані з надзвичайними подіями (стихійне лихо, пожежі, техногенні аварії).

Особливо гостро стоїть ця проблема для малого підприємництва, які потребують страхового захисту своїх майнових інтересів. Це пов'язано, передусім, з відсутністю в суб'єктів малого підприємництва будь-яких коштів на випадок непередбачених збитків. Однак, умови страхування, які пропонуються підприємствам малого підприємництва, зазвичай, не адаптовані до їх потреб і фінансове навантаження при страхуванні стає непосильним [1, с. 220].

Саме тому, фермерські господарства, у відповідності до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» [3], мають можливість застрахувати, наприклад, урожай сільськогосподарських культур, багаторічні насадження, тварини, птицю, бджолосім'ї, рибу, і, при настанні страхового випадку, претендують на відшкодування 50% понесених надзвичайних витрат.

Відповідно до ст. 25 цього Закону, державна підтримка страхування сільськогосподарської продукції полягає у наданні з державного бюджету сільськогосподарським товаровиробникам грошових коштів у вигляді субсидій на відшкодування частини страхового платежу (страхової премії), фактично сплаченого ними за договорами страхування сільськогосподарської продукції. Порядок надання фермерам державної підтримки шляхом здешевлення страхових платежів наведено на рис. 7.

Страхування сільськогосподарських культур з державною підтримкою може здійснюватися на весь період вирощування (страховий продукт 1), на період перезимівлі (страховий продукт 2), на весняно-літній період (страховий продукт 3).

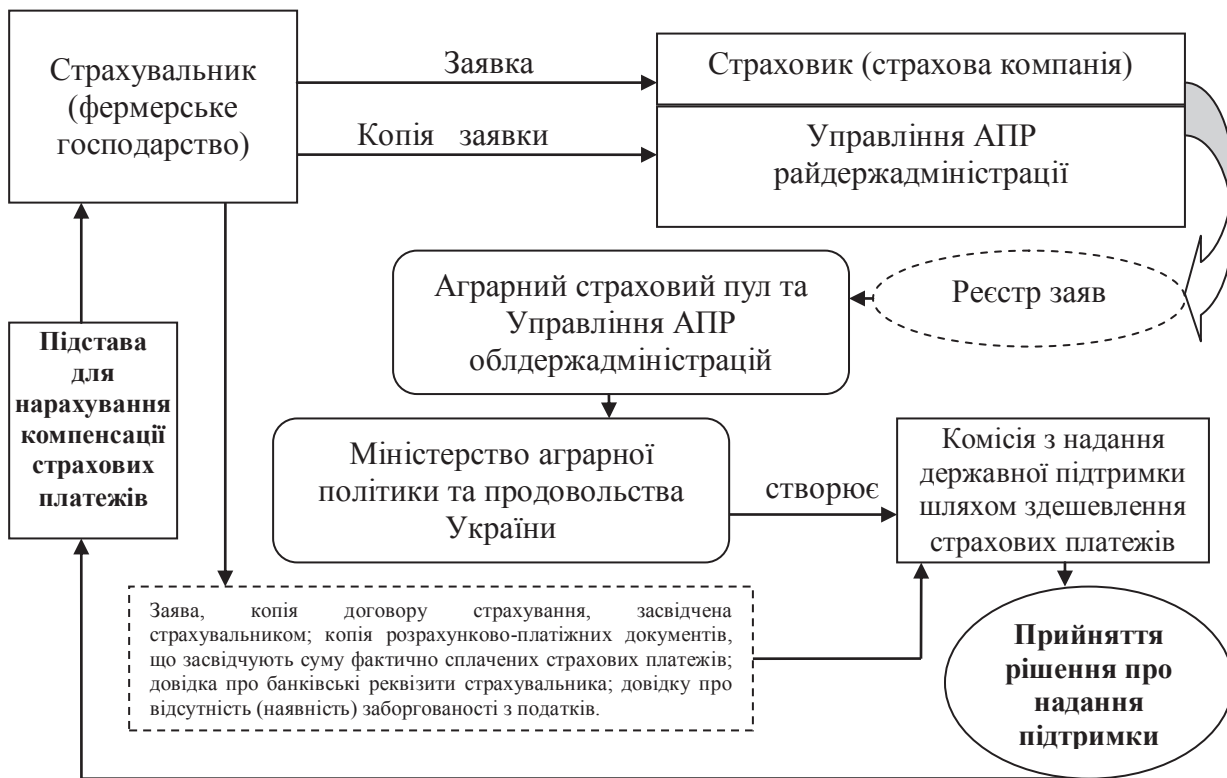

Рис. 7. Порядок надання фермерам державної підтримки шляхом здешевлення страхових платежів

При страхуванні сільськогосподарських культур до такого переліку належать: вимерзання, ожеледь, заморозок, льодова кірка; град, буря, ураган, шквал, удар блискавки та пожежі, спричинені нею; зливи та повені, затяжні дощі; лавина, земельний зсув; посуха чи зневоднення на землях, які підлягають примусовому зрошенню, суховії; землетрус; розмноження шкідників рослин та хвороб, що стали наслідком несприятливих подій.

До поточних трансфертів належить також часткова компенсація вартості виконаних робіт у первинному насінництві тим фермерським господарствам, які внесені до державного Реєстру виробників насіння і садивного матеріалу. Відповідно до порядку спрямування коштів за програмою «Селекція в рослинництві», до вартості виконаних робіт у первинному насінництві, яка підлягає компенсації, включається вартість придбання насіння, мінеральних добрив, засобів захисту рослин, паливно-мастильних матеріалів, запасних частин до сільськогосподарської техніки без урахування сум ПДВ.

Одним із пріоритетних завдань племінної справи у тваринництві є

створення, збереження, відтворення та раціональне використання племінних ресурсів вищої племінної цінності з метою поліпшення генетичної якості тварин, підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності галузі. Саме тому була створена загальнодержавна програма селекції в тваринництві та птахівництві. Бюджетні кошти розподіляються у такій пропорції: роботи загальнодержавного значення - 10-30%; молочне і м'ясне скотарство - 30-45%; свинарство - 10-20%; птахівництво - 10-20%; конярство - 3-10%; вівчарство - 4-10%; звірівництво - 1-2%; бджільництво.

Розподіл виділених бюджетних коштів між їх одержувачами здійснюється пропорційно наявному поголів'ю племінних тварин відповідної племінної цінності, обсягів реалізованих або придбаних племінних (генетичних) ресурсів, наданих послуг або виконаних робіт.

Програма передбачає відшкодування понесених фактичних витрат на придбання племінних (генетичних) ресурсів, особливо високої племінної цінності з метою розвитку племінної бази провідних порід.

Здійснення доплати передбачається за збереження (утримання) племінних тварин у селекційних центрах (у тому числі науково-дослідних інститутах), на підприємствах (об'єднаннях) з племінної справи, племінних (кінних) заводах, у репродукторах, на інших підприємствах, де утримується племінне поголів'я існуючих, локальних та зникаючих порід сільськогосподарських тварин іноземного та вітчизняного походження, випробування коней.

Висновки. Аналіз порядку надання коштів підтримки за різними програмами дозволяє дійти висновку, що бюджетні кошти можуть надходити у формі поточних (дотації і субсидії) та капітальних трансфертів. Відповідно, фермерські господарства, в залежності від форми ведення обліку, повинні визнавати, давати оцінку та відображати бюджетні кошти на рахунках обліку та в звітності, керуючись положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в розрізі форм та видів підтримки.

Література.

1. Наконечна К.В. Механізм державної підтримки підприємств і шляхи його вдосконалення // Економіка АПК. – 2008. – №2. – С. 58-60
2. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. У чотирьох частинах: За редакцією П.Т.Саблука. – 2009. – 511 с.
3. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України № 4391-VI від 09.02.2012.

Аннотація. Рассмотрены теоретические и практические вопросы формирования учетной информации относительно государственной поддержки фермерских хозяйств в зависимости от порядка и процедур ее предоставления.

Ключевые слова: поддержка, механизм, бюджетные средства, учетная информация, отчетность.

Annotation. The theoretical and practical questions of forming of accounting information are considered in relation to state support of farms depending on an order and procedures of her grant.

Keywords: support, mechanism, budgetary facilities, accounting information, accounting.

УДК 371

Зінов'єв Ф. В. проф., д.е.н.,
зав.кафедри управління персоналом
Кримський економічний інститут (м. Сімферополь)

РОЛЬ КАФЕДРИ У ФОРМУВАННІ ТРУДОВОГО МЕНТАЛИТЕТУ СПЕЦІАЛІСТА

Анотація: розглянути роль кафедри у формуванні трудового менталітету спеціаліста.

Ключові слова: кафедра, менталітет, спеціаліст, методичне забезпечення навчального процесу.

Постановка проблеми. Економічні, соціальні перетворення у вітчизняній економіці створюють нову ситуацію й у сфері освіти. Насамперед, це проявляється в необхідності підготовки майбутніх фахівців і формуванні нового трудового менталітету, оскільки майбутнє нашої країни залежить від того, яких людей ми виховаємо. У вітчизняній вищій школі основним "осередком" діяльності є кафедра, тому що саме вона відповідає за